

Marzena Chrost
ORCID: 0000-0003-3309-6574
Akademia Ignatianum w Krakowie

Janusz Mólka SJ
ORCID: 0000-0002-1488-6100
Akademia Ignatianum w Krakowie

Wprowadzenie

Rozważania z obszaru edukacji szkolnej są nam wszystkim dobrze znane. Szkoła jest przestrzenią edukacyjną. Podejmuje nie tylko zadania opiekuńcze, ale przede wszystkim naucza i przygotowuje dzieci i młodzież do życia dorosłego w społeczeństwie. Jest ponadto miejscem wspierającym procesy wychowawcze młodego pokolenia. Szkoła staje przed wyzwaniami dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości, przed różnorodnymi zagrożeniami, ale też nadziejami wyzwań współczesności. Od dziesięcioleci postulowane wartości oraz wzorce życia i wychowania nie wytrzymują próby czasu. Zmieniają się ich struktury i hierarchie. Dlatego szkoła ustawicznie poszukuje w swojej działalności i w samych procesach wychowawczych, edukacyjnych i socjalizacyjnych takich rozwiązań, które są odpowiedzią na wyzwania teraźniejszości i przyszłości. Zapraszamy zatem do zapoznania się z artykułami dotyczącymi szeroko rozumianej problematyki *Szkoła w przestrzeni przemian społecznych. Wybrane zagadnienia*.

Główną zawartość niniejszego numeru stanowi dział zatytułowany *Artykuły i rozprawy*. Składa się on z pięciu artykułów. Część tę rozpoczyna artykuł Krystyny Chałas *Integracja podmiotów edukacji w perspektywie aksjologicznej jako priorytetowe zadanie szkoły*. Celem opracowania jest ukazanie przede wszystkim istoty integracji podmiotów edukacji skupiających się wokół wartości.

Przedstawia teoretyczny zarys integracji społecznej, jej rodzaje oraz podejmuje opisanie priorytetowych zadań w aspekcie integracji podmiotów szkoły.

Marta Buk-Cegiełka w artykule *Specyfika współpracy szkoły z rodzicami dzieci na pierwszym etapie edukacyjnym: szanse – trudności – potrzeby* na bazie teoretycznych opracowań dotyczących przykładowo teorii integracji społecznej, strategii edukacji podmiotowej, pedagogiki towarzyszenia podejmuje zagadnienie dotyczące obszarów współpracy nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej z rodzicami oraz wskazuje na trudności, jakie mogą wystąpić.

Do szczególnej formy dialogu we współczesnej polskiej szkole jesteśmy zaproszeni w kolejnym artykule pt. *Szkoła dla Innego. Filozofia i pedagogika dialogu w edukacji międzykulturowej*. Jadwiga Serkowska-Mąka w tym artykule proponuje dialog uczynić naczelną zasadą wychowania, która będzie wspierać edukację międzykulturową. Zwraca przy tym uwagę na kluczową rolę nauczyciela, od którego w decydującej mierze zależy prawidłowe i skuteczne kształtowanie postaw otwartości i tolerancji wobec Innego.

Następny artykuł Ewy Miśkowiec *Szkoła przestrzeni wdrażania ucznia do samowychowania* przenosi nas do procesów autoedukacyjnych i autoformacyjnych. Szczególną uwagę skupia na miejscu i roli nauczyciela i wychowawcy, którzy stają się inspiratorami i organizatorami działań samowychowawczych ucznia. Ponadto omawia zadania organizacyjne szkoły, w tym przypisuje ogromną wagę prowadzeniu godziny wychowawczej oraz pracy zespołowej, jak również podkreśla znaczenie aktywności i inicjatyw podejmowanych przez samych wychowanków na terenie szkoły.

Dział ten zamyka artykuł Anny Malisz zatytułowany *Nauczyciel wobec współczesnych zjawisk stresogennych w miejscu pracy – wielowymiarowość konsekwencji i przyczyn*. Czytamy w nim o zjawisku stresu zawodowego nauczyciela i jego konsekwencjach. Zauważymy, że obejmuje on nie tylko samego nauczyciela, ale może dotyczyć jego rodziny i najbliższych, jak również uczniów i organizacji pracy w danej instytucji edukacyjnej.

W części *Raporty z badań* zostały umieszczone trzy artykuły. Interesujący tekst zatytułowany *Biurokratyzacja i ideologizacja w polskiej szkole* przedstawia Bogdan Stańkowski. Podjęte dywagacje oscylują wokół rzeczywistości polskiej szkoły i aktualnie występujących

trendów i problemów w edukacji. Możemy w nim odnaleźć autor-
ską próbę poszukiwań i interpretacji wokół postawionych dwóch tez:
1) edukacja w polskich szkołach na poziomie podstawowym nosi
znamiona ideologizacji; 2) nadmierna formalizacja i biurokratyzacja
szkoły paraliżuje zdrową dynamikę edukacji nieodłącznie związaną
ze szkolną społecznością uczniów i nauczycieli.

Aneta Kamińska w tekście pt. *Dialog w polskich placówkach
szkolnych – istotny problem edukacji i pedagogiki (na podstawie badań
własnych)* wskazuje na propozycje podnoszenia jakości i znaczenia
prowadzonego dialogu. Do konkretnych sugestii między innymi
zalicza: konieczność ciągłego podnoszenia kompetencji komunika-
cyjnych nauczycieli i innych podmiotów środowiska szkolnego; po-
znawanie własnych emocji i postaw; wypracowanie odpowiednich
strategii prowadzenia dialogu; organizację warsztatów podnoszących
kulturę dialogu.

Następny tekst autorstwa Małgorzaty Dubis *Współpraca: nauczy-
ciel – uczeń – rodzic. Wymiary relacji wychowawczej i edukacyjnej* skupia
uwagę nad poznaniem opinii rodziców i nauczycieli, jak również uc-
niów, dotyczących wzajemnych kontaktów oraz różnorodnych form
podejmowania współpracy rodziców ze szkołą i ich ocenę. Autorka
podkreśla, że trójpodmiotowa współpraca w szkole w dużym stopniu
zależy od jakości autentycznych, partnerskich relacji i interakcji, two-
rzących synergistyczny system wzajemnych powiązań.

Zapraszamy zatem do osobistych odniesień i przemyśleń przed-
stawionych analiz i wniosków z badań.

Kolejne dwa teksty w dziale *Miscellanea* odbiegają od głównej te-
matyki niniejszego numeru „*Studia Paedagogica Ignatiana*”. W pierw-
szym artykule Wiktora Sawczuka pt. *Aktywizacja środowiska lokalnego:
od teorii do praktyki – historia edukacyjnego projektu* możemy zapoznać
się ze znaczeniem aktywności pojedynczych osób i grup społecznych.
Na podstawie przedstawionego projektu badawczego, jego osiągnięć
i porażek, została doceniona rola edukacji, poprzez którą może do-
chodzić do aktywizacji i wzbogacania społeczności lokalnych. Na-
tomiał artykuł Tomasza Dariusza Mamesa *Model edukacji religijnej
w Prowincji Francuskiej Kościoła Starokatolickiego Mariawitów oraz
we Wspólnocie Kościoła Sainte-Marie w Mont-Saint-Aignan* opisuje
przestrzeń edukacji religijnej. Na przykładzie proponowanego mo-
delu edukacji, który realizowany jest w poradnictwie duszpasterskim,

liturgii i katechizacji, przybliży poszukiwanie odpowiedzi na pytania rodzących się z potrzeby religijnej współczesnego człowieka.

Cennym uzupełnieniem niniejszego numeru czasopisma naukowego są zamieszczone dwie recenzje książek. Pierwszą przygotowała Izabela Przybylska: Ludwika Konieczna-Nowak, *Muzykoterapia. Sztuka – nauka – człowiek*, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Katowice 2018, drugą opracował Kamil Brahm: Magdalena Urlińska i Maria Marta Urlińska, *Pejzaże (nie)codzienności. Mikro-historie i mikro-światy więźniaków*, Wydawnictwo Edukacyjne AKAPIT, Toruń 2018.

Całość obecnego numeru „Studia Paedagogica Ignatiana” kończą sprawozdania z konferencji naukowych, które odbyły się w 2018 roku. Pierwsza na Ukrainie: „Ukraińskie i polskie badania pedagogiczne”, druga miała miejsce w Limanowej: „Wartości w życiu publicznym – Values in public life”.

W imieniu całej Redakcji oraz Redaktorów tematycznych zachęcamy Państwa do lektury i refleksji nad podjętymi zagadnieniami. Ufamy, że zainspirują one do osobistych przemyśleń i podjęcia takich działań, które będą sprzyjać prawidłowemu i integralnemu rozwojowi młodego pokolenia realizowanych poprzez edukację szkolną.